

СВобода **SVOBODA**
UKRAINE'S DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237, Fax: (201) 451-5486, U.N.A.: (201) 451-2200

Soyuzvika U.N.A. Estate: 216 Florence Rd., Kenilworth, NJ 12446
(914) 626-5641, Fax: (914) 626-0180, e-mail: unestnat@travel.com

Передплата на рік \$100.00, на півроку \$60.00. Для членів УНАОу \$75.00 річно, на півроку \$40. За кожну зміну адреси \$100.
Чеків "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Сніжик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Маємо йти у велику політику

Президентські та конгресові вибори в 3'єднаних Штатах Америки завжди є нагодою для глибокого усвідомлення кожного етнічного спільноту свого місця в суспільному житті країни. Це, зокрема, виявляється під час зустрічей виборців з кандидатами на сенаторів та конгресменів. Подібні зустрічі дають гарну нагоду нагадати кандидатам про те, чого сподіється виборець, віддавши їм свій голос.

Не є таємницею, що серед деяких американських політиків навіть дуже високого рівня побула думка про те, що не було нагальної потреби в тому, щоб колишні республіки Советського Союзу стали зовсім незалежними, виїхавши з-під "опіки" Москви. Наприклад, відома діячка Дк. Киприяті свого часу відверто висловилися про те, що для України, мовляв, достатньо її автономії у складі Російської Федерації.

Неважко, отже, уявити, що сталося б з українською незалежністю, якби подібно думали всі сенатори чи конгресмени ЗСА. Особливо в часи, коли великодержавні російські ділячі на зразок подсадника Москви Юрія Лужкова, так званого ліберала Володимира Жириновського чи того ж нині вже звільненого генерала Александра Лебедя відверто виставляють московські територіальні претензії до України, коли й дали зашастяться загостренням питання Криму тощо. А тому нинішнім завданням української громадськості в 3'єднаних Штатах Америки є не сидіти й байдуку спостерігати, а впевнено йти у велику політику, наполегливо пробувати спрямовувати її для добра України. Ми, українці, здатні кої політику робити зовсім не гірше від представників інших національностей. А якщо в чомусь і відстаємо від когось, то чому б не повчитися? І якщо українці тут ще, наразі, не можуть ніни виставити зі свого середовища кандидатів до найвищих владних структур, почини, принаймні, належно орієнтуватися, домовлятися.

Гарним прикладом для цього могли б, скажімо, стати зустрічі української громади з кандидатом на сенатора Робертом Торрічеллі, що відбулися в ході передвиборчої кампанії. Торрічеллі має блискучі проукраїнські виступи. Він має чудове усвідомлення того, що в центрі Європи повинен бути надійний стабілізатор, а ним має стати остання європейська держава перед величезним євразійським простором — незалежна держава Україна. Р. Торрічеллі розуміє це вже, як політик, а це дуже важливо, якщо й українці тут правильно зрозуміють свою роль в допомозі Україні.

Це саме можна сказати про сенатора Міча Мек-Коннелла та інших політиків як з Демократичної, так і Республіканської партії. Під нинішні часи нам реально може допомогти тільки американський Уряд. Наскільки ця допомога буде ефективною, залежить, насамперед, від нас. Передусім, наскільки мудримі будемо ми не тільки поодарські, а й політично.

Минуло п'ять років української незалежності. За нами — наші помилки, які і наші переваги. Ніхто й ніщо не зможе повернути український народ назад. Нині тільки психічно хвора людина може сказати, що хтось хотів би повернутися до Советського Союзу: після Чечні, після їхніх "демократичних" виборів, корупційних афер, а найголовніше після того, що й у декларовано багатій Росії місяцями не виплачують зарплатню людям...

Україна вже є, і тут не слід на кожну кроці хитатися та озиратися назад, а треба дивитися у перспективу, в майбутнє. Для України вже минувся романтичний, так би мовити, період. З прийняттям Конституції в ній розпочалася нова доба — доба прагматизму, тверезого, дорізного мислення. Тепер це повинні усвідомити не тільки політики на Батьківщині, а й українці на американському континенті, котрі доклали так багато зусиль для визволення її з комуністичного ярма.

Кожен, отже, з нас повинен пам'ятати: не збудуємо Україну окремо на теренах Галичини, в східному регіоні чи в закардонні. Нічого з цього не вийде. Нині вкрай і, може, більше, ніж будь-коли досі, є важливим підняття до національної єдності. А це означає, що слід позбутися політичних стереотипів та амбіцій.

Усім нам, українцям, належить виробити дуже помірковану й спокійну національну політику з міцним економічним підґрунтям. Політику, яка не відлякувала б нікого ні в Галичині, ні на Донбасі, ні в 3'єднаних Штатах Америки. Допомогти в цьому українському народові й його Урядові ми тут можемо і маємо обов'язок. А для цього мусимо бути разом та спільно йти задля України у високу політику, як це робить кожна нація, яка має почуття повновартості та самоповаги.

Михайло Романцов,
Київ

ЗАВЕРШЕНО ЗМІНИ В УРЯДІ УКРАЇНИ

Звільнення Анатолія Кінаха з посту віцепрем'єра з питань промислової політики, мабуть не стало для нього несподіванкою. Адже постійне змінювання його позицій об'єктивно перетворює А. Кінаха на потенційного суперника П. Лазаренка — в тому разі, якщо становиться прем'єра похититься. Саме тому під час недавнього "газового Вотергейту" погляди багатьох політиків зупинилися на постаті А. Кінаха як імовірного наступника нинішнього голови Уряду. І саме це дало прем'єрові "моральне право на його змінення".

Віктор Пивеньок, який, від позамісячного літа поряд зі своїм титулом віцепрем'єра мав літери "д.а.о.", нині позбувся непевності. Хоча дехто з політиків саме його вважав кандидатурою ч. 1 на скорочення в Уряді. Проте після того, як втратив портфель Роман Шпек, усунування отанього, дитанного.

А. Кінаха під час засідання Уряду виступив з різкими зауваженнями щодо проекту програми дій уряду на 1997 рік. Він висловився в тому розумінні, що програма погано прив'язана до реалій життя, чим дав їй протилежну оцінку, аніж прем'єр. Мовляв, якщо в документ не буде закладено механізм його здійснення з точним визначенням термінів проведення необхідних заходів, то він виявиться нежиттєздатним, як і всі попередні програми. Цим висловлюванням, можливо, А. Кінаха прикривав свою відсутність.

Віктор Пивеньок, який, від позамісячного літа поряд зі своїм титулом віцепрем'єра мав літери "д.а.о.", нині позбувся непевності. Хоча дехто з політиків саме його вважав кандидатурою ч. 1 на скорочення в Уряді. Проте після того, як втратив портфель Роман Шпек, усунування отанього, дитанного.

Марта Тарнавська

Наукова фантастика М. Руденка

Микола Руденко, "Ковчег всевітній", футурологічний роман з передмовою Миколи Жулинського, Київ, "Веселка", 1995, стор. 205, ілюс.

Меніка-дисидента, варто пригадати деякі факти. Руденко, 1920 року народження, був свого часу популярним українським советським письменником, партійним секретарем Спілки Письменників України, лавреатом і орденоносцем, редактором літературного журналу "Дніпро". Його твори виходили великими тиражами, наприклад, роман "Вітер в обличчя" мав шість видань з накладом разом на 375,000 примірників, а "Остання шабля" — три видання, 243,000 примірників. Але ось у ранніх 1970-их роках Микола Руденко почав висловлювати критичні думки про економічну й суспільну ситуацію в советській Україні — спершу у листах до Центрального Комітету Комуністичної Партії, а згодом у самвидах. Партія не була готова до реформ і самокритики, і заарештувала традиційними методами. Руденка перестали друкувати, виключили з партії і зі

племованого" реформатора — віцепрем'єра мало символізувати серйозний поворот в економічній політиці. А нині таке декларувалося консервативною становнича лише погіршило б і без того неблизькі стосунки Уряду з міжнародними фінансовими інституціями.

Крім того, В. Пивеньок під час грошової реформи ще раз довів віртуозну здатність навіть фінансову кризу перетворити на пропагандистський успіх, а така людина в Уряді завжди потрібна. Невипадково саме йому П. Лазаренко доручив "відшліфувати" урядову програму, послідиши в цьому жести довір'я з майбутнього відповідальності за можливий провал.

Замість А. Кінаха фактично призначено Анатолія Міненка, який, аби не перевищувати конституційне обмеження на кількість віцепрем'єрів, отримав пост державного

дей-землі, представник різних національностей, які на кораблі-зорець, перетвореному з астероїда, летять до сусідньої планетарної системи, щоб там відновити людство після катастрофи, яка зруйнувала людську цивілізацію на землі. Веде колонію Космічна Академія Наук, під проводом президента Академії. Президент Академії не підлягає законам смертності і має право роздавати легка безсмертя іншим. "Ковчег всевітній" вже п'ятсот років пливе у своїй космічній мандріві. Звичайних смертних колоністів президент Академії періодично сортує і деяку частину їх знищує, щоб затримати чисельну рівновагу. Ці люди потрібні тільки як генератор, для продовження людського роду на майбутній новій планеті. На такому тлі Микола Руденко створює динамічний сюжет, де герої виступають і автократи-тоталітаристи, які нагадують знайомих нам диктаторів і тиранів, і молоді ідеалісти-дисиденти, і Галактика Варта — жителі інших планет — що приносять рятуюн загрозленим людям. В романі виступає ціла галерея цікавих постатей: в центрі роману — молодий астро-

Микола Руденко вже і раніше писав твори наукової фантастики: в його доробку, наприклад, є такі повісті, як "Слідами космічної катастрофи" і "Чарівний бутастрон". Але "Ковчег всевітній" написаний відносно недавно і в ньому є вже відбитка новітнього світогляду письменника.

Що таке футурологічний роман? Це роман про майбутнє. Події в новому романі Руденка відбуваються у третьому тисячолітті нашої ери і відбуваються вони не на землі, а в космосі. "Ковчег Всевітній" — це колонія лю-

дей-землі, представник різних національностей, які на кораблі-зорець, перетвореному з астероїда, летять до сусідньої планетарної системи, щоб там відновити людство після катастрофи, яка зруйнувала людську цивілізацію на землі. Веде колонію Космічна Академія Наук, під проводом президента Академії. Президент Академії не підлягає законам смертності і має право роздавати легка безсмертя іншим. "Ковчег всевітній" вже п'ятсот років пливе у своїй космічній мандріві. Звичайних смертних колоністів президент Академії періодично сортує і деяку частину їх знищує, щоб затримати чисельну рівновагу. Ці люди потрібні тільки як генератор, для продовження людського роду на майбутній новій планеті. На такому тлі Микола Руденко створює динамічний сюжет, де герої виступають і автократи-тоталітаристи, які нагадують знайомих нам диктаторів і тиранів, і молоді ідеалісти-дисиденти, і Галактика Варта — жителі інших планет — що приносять рятуюн загрозленим людям. В романі виступає ціла галерея цікавих постатей: в центрі роману — молодий астро-

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про свято, що збуджує страх, а не радість

Із святом під назвою "Геллоуїн" ми зустрілися перше після приїзду до ЗСА і так, здається, є з усіма українцями та іншими народами зі Східної Європи. Нам викинули, що це тут свято для дітей, в якому вони ходять від хати до хати, збираючи цукерки та інші солодощі. Згідно із усіми енциклопедіями, свято Геллоуїн принесло на американську землю шотландські та ірландські іммігранти, у яких завелася звичка відзначати в Св'ятому, що припадає 1-го листопада, для згадки померлих та зв'язку із ними. Колись поганське святкування перебрало всі віси, і з часом тут воно стало святом дітей, в своєму заложеному невинно і приємно. Так воно було колись і так же ніколи Геллоуїн перед 50 роками. А що сталося із тим дивним "святком" сьогодні? Аж страшно подумати, до чого довело його тепер в цілх ЗСА дорослі громадяни, які чомусь присвоїли собі це так доволі лише дитини відзначаючи свято як свого рода карнавал, але у найбільш дикій та страшний формі. Хло і з нас не обсерує тепер жалючих костюмів, походив дорослий в цих костюмах, в яких переважає смерть, істак та інші страхотні, хто з нас з певним острахом не йде в день 31-го жовтня вечірньою порою вулицями свого міста, як змарш через шпакля на них, що оперто дзвонять у дзвоник нашої хати?

Ця дивна перемена, що її переішли так доволі невинно та дитяче, "трик ел трік", дивлячись і не знають вияснення газети, журнали і аналітики суспільних проблем. Як читасмо і слухасмо тепер, коли пишемо 31-го жовтня ці рядки, найцікавішим промотором такого саме поширення Геллоуїна на цілу американську спільноту є продавці і продуценти, які і в інших випадках, стартаються зробити із цього святом навісний католицького і протестантського свято Всіх Святих "бізнес" і заробиток для себе. Читасмо, що продаж костюмів, декораций та інших т. зв. прикрас, які радше викликають почуття гніту, як краса, приносить тепер річно близько 2,5 бильйона доларів. Ба чотирих, показується, що тепер 65 відсотків продажів костюмів, чи їх позичення йдуть для дорослих, а не для дітей, як було колись. Аналітики суспільних проблем уважають, що те бажання перебірати у цей вечір та мандрувати вулицями в жалючих масках, є для людей одною із можливостей дати пильну існуючому постійну страху перед нападами, грабунками та смертю, чим часів із кожної закутки джунглів великого міста. Інші, однак, думають, що лише це більше викликає гнів до злочинців, нападів і крадіжів на вулицях усіх міст. Як би воно не було, Геллоуїн не стало бути дитячим святком із радістю призивати деши цукерки та завітати до домів знайомих, чи родини. А вже нічого це святкування тепер немає стільного із суспільством та повагою згадки про померлих, із Днем Всіх Святих.

Хто тут йде чи йде тепер на кладовище, щоб помолитися та запалити свічку на гробі своїх рідних? Здається, що тільки дуже мала кількість католиків чи протестантів це практикує в Америці. Несподівано це один "карнавал" киче до зовсім інших почуттів, а змист свічок на гробах в деяких містах ЗСА прийшов звичайно підпалюючи вогні такі у містах, щоб безсильного для цієї забави населення. Не диво, отже, що населення борониться перед цим безглуздою, а так небезпечною забавою, покинувши десятки більше відважних громадян, які стараються стерегти доми чи цілі частини міст. Не диво також, що деякі провідники Церков закликають навісний католицького і протестантського свято Всіх Святих

(Закінчення на стор. 3)

Таких по світу тьмуца тьма,
Землі в них рібної нема...

Часом Павло Глазовий використовує народні приказки і жарту, а також відомі світові сюжети байок, хоч би й жарту з Езопа, від якого байки і пішки. Часом виходить не зовсім добре, бо задовго, "Небесний гість" — варіант відомого в народі "бажання щастя", "Боже, подай щоб у моє сусіда корова здохла". До цього малю можна додати, а Глазовий долав. Гострота затуманилася. Часом, на мою думку, трапляються вірші сумнівної смаку: "Терепент", "Злопам'ятний Гаврило", "Бриття й життя", "Казка про Івана та бабу-Ягу", "Весняна пригода" та інші. Але, може, не всі мають свої критерії.

Коли закінчується найкраща, середня частка книжки, за нею йде проза — знову ж такі тривожні зустрічі з Чорнокнижником, що не може допускати відповідей на болочні проблеми людства. Одна по одній дуть новельки, що їх Павло Глазовий назвав інтермедіями: "Чорти" (мабуть, написана давно захалявна річ про вижискування трудящих московсько-советською владою), "Пекло", "Жорстоке небо", "Одна ніч". Дія і роздуми в цих інтермедіях близькі до писань Шевчука й деши до Григорія Сковороди. В інтермедіях є свої інтермедії, писані віршми — вони мізерні, навіть нереальні, і виходу з цих ситуацій марно й шукати. Автор і не шукав. Він вилив біль душі своєї, біль, через який виволав сміхом і, надіємось, йому стало легше, що він сказав своє. Закінчується ця "гірка сповідь" словами, з яких і видно, що відповіді на болочні питання просто таки нема:

До правдоного старого мудреця
Пливною юнак задуманий, сумний
І запитає зі слівми на очах:
— Скажи мені, для чого я живу?
— Для того, щоб питати все життя
Себе й людей, для чого ти живеш.
— А хто ж мені відповісти зуміє?
Мудрець сказав:
— Я відповісти не зможу.

Я не мудрець, але знаю, що можна відповісти Павлу Глазовому на його питання, вивислене устами задуманого юнака, "Для чого я живу?" — для того, щоб писати гениальні гуморески, Павле Глазовий!

Ганна Черніш

ІНАКШІЙ ПАВЛО ГЛАЗОВИЙ

III

— Як у тебе лоб розпух, —
Каже Гнат Федоту.
— Юрнда. Це в мене, брат,
Гуля від компюту.
— Вперше чуо, щоб були
Від компюту гулі,
— Так на мене ж він летів,
Будучи в касетрулі!

Ох це... Будиць! Саме це слово створило гулю!
А ось ще один зразок елегантної простоти:

Чоловік дивився кіно
Вдома біля столу.
Забрав і зі стільця
Генууса додолу.
Впав середга зі стільця
Фабрики Боженка,
А дивився коняфільм
Студії Довженка.

Чи добрі стільці випускала фабрика Боженка — це як хто думає, бо врешті, стільці не поламався. Але фільм кінотудії Д. Довженка був такий, що бідолаха від нього заснув і генууса.

Незалежність розкрила затиснуті роти, і тепер у Глазового з'явилися теми, що ранше були табу. Іх не знайде в старіших книжках. А тема дуже болюча: українізація України. Пише Глазовий в одній сатирі нібито словами Богдана Хмельницького:

Я сто літ на площі,
Дино і нучоу,
Але дуже рідко
Рідну мову чую...

Біда, що досі нічого такого від Богдана не чув, навіть Глазовий. Але прийшов час, щоб усі почули, і Глазовий стає в першу лаву завзяятих борців за українську державну мову. Настала епоха українізації, і в одній байці вже Шимпанзон перейменувався на Шимпанзенка. Україн-

III

ським письменником не шкідливо б узяти приклад з мавпи. Глазовий речеце зі справді жалюгідної російської мови тих, хто не говорить по-українськи й думають, що "іхня" мова краща:

Но і чого же? Окуляри
Попелі на носі,
А по-руськомо балакать
Не навчилися й досі.

Глазовий наділяє відповідними "компліментами" "красавиць", що хизуються саме отакою мовою:

Наложене, патлате,
На чортяк схоже.
Стан сияний, погляд вовчий
І усмішка кіньська...
Нащо таким красотулькам
Мова українська?

Правда, всі ми зустрічали на вулицях Києва і Харкова таких "красотульок".

В Україні критична справа там, де в родині, часто змішаній, говорять по-російськи, а на праці — по-українськи. Особливо помітно і срамотно це жарк серед артистів. Такий артист признається:

Що одне на службі,
Зовсім інше вдома.
Дом в мене мова —
Засів спілкування,
А в театрі мова —
Спосіб існування...

А в гуморесі "Димовий бас" співак зізнається:

По-українськи заробляю,
А по-руськи трачу.

І не тільки серед артистів тримається мовне хамоленство... Цікаво, як знаходять такі час на читання гуморесок? Дістається й "деревини", якій добре, де вrostється:

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED

Обслуга ЩИРА І ЧЕСНА.
Our Services Are Available
Anywhere in New Jersey.
Также здійснюємо похорони
на цвинтарі в Банді Брукліну
і перенесення тіл живих
Остатків з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Avenue
(corner Stanley Terr.)
UNION, N.J. 07083